

ista, Najpomembnejša etnološka dediščina, VS 33, Ljubljana 1991, str. 348 - 358 (uredila)

ista, Problematika izvoza etnoloških predmetov, Obvestila 2, Z RS VNKD, Ljubljana 1991, str. 7 - 8

ista, Problematika stanja in varovanja ljudskega stavbarstva v državi Sloveniji, Glasnik SED 3 - 4, Ljubljana 1991, str. 140 - 146

ista, Znak za starine in predmete premične kulturne dediščine, Lucas 5, 6, Ljubljana 1991, str. 8 - 9

Zvezdana Koželj

ZAVOD ZA VARSTVO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE CELJE

V letu 1991 sem na ZVNKD Celje kot etnolog-konservator opravljal naslednja dela in naloge;

1. Evidentiranje stavbne dediščine (t.i. etnološka dediščina)

Na terenu sem evidentiral stavbno dediščino za občino Šentjur pri Celju in del občine Šmarje pri Jelšah. Ob tekočem terenskem delu sem dopolnil evidenco dediščine za občine Sevnica, Mozirje, Velenje, Slovenske Konjice in Žalec.

Zaradi junijske vojne se je terensko delo, sicer planirano za poletje, premaknilo v jesenske mesece, zato ni bila opravljena celotna obdelava gradiva.

2. Urejanje dokumentacije

Precej časa sem posvetil preurejanju dokumentacije in vnašanju podatkov v računalnik. Ob tem sem oblikoval osnutek terenskega topografskega lista (list 1,2,3), ki je primeren za delo na terenu in je vir za vnašanje podatkov v kartoteko. Pripravil sem tudi osnutek računalniških izpisov z označbo 1 in 2 (prvi je primeren kot obrazec za vnašanje podatkov o stavbni dediščini za planske dokumente in razglašanje KS, drugi pa je primeren za strukturalni prikaz stavbne dediščine in s tem za obdelavo raznih tipoloških analiz). Pripravljaj sem tudi končno izvedbo računalniškega programa, ki smo ga na zavodu ob sodelovanju zunanjega programerja pripravili za nekatera področja kulturne in naravne dediščine.

3. Priprava gradiva za izdelavo planskih dokumentov

S krajšimi poglavji o načinu življenja in z ocenami značilnih socialnih in profesionalnih kategorij prebivalcev v posameznih naseljih sem sodeloval pri izdelavi Ureditvenega načrta za Mozirje in Luče. V obeh primerih sem sodeloval tudi pri obdelavi in dopolnitvi seznama stavbne kulturne dediščine. Žal ni bila opravljena planirana celovita analiza načina življenja skozi zorni kot stavbne dediščine za UN Mozirje, ker je bila sodelavka etnologinja odsotna zaradi bolezni in porodniškega dopusta.

4. Izdelava konservatorskih programov in konservatorskih smernic za obnovo kulturnih spomenikov in dediščine

V sodelovanju s kolegi tehniških strok sem izdelal konservatorske programe in smernice za naslednjo stavbno dediščino:

- Olimje 5, Počivalšekova hiša (o. Šmarje)
- Olimje 8, Jakopinova hiša (o. Šmarje)
- Olimje 9, Osojnikova hiša (o. Šmarje)
- Podsreda 74, Levstikov mlin (o. Šmarje)
- Roženberk 3, Kregeljnov mlin (o. Sevnica)
- Zavodnje 69, Slivnikova hiša (o. Velenje)
- Šentjur, ulica skladateljev Ipavcev 17, Ipavčeva hiša (o. Šentjur)
- Podolševa, Klemenškova domačija (o. Mozirje)
- Robanov kot 35, Robanova domačija (o. Mozirje)
- Robanov kot 34, Goučeva domačija (o. Mozirje)

5. Obnova stavbne dediščine

Obnovitvene akcije sem v sodelovanju s kolegi drugih strok (arhitekti, krajinarji, biologi, gradbeni tehniki) vodil predvsem na stavbni dediščini, ki so jo občine 'razglasile' za kulturni spomenik, oziroma je gradivo o dediščini že pripravljeno za razglasitev. Potekale so naslednje spomeniškovarstvene akcije:

- Rogatec 5, Spominski muzej Rogatec (o. Šmarje)
- Zavodnje 43, Kavčnikova domačija (o. Velenje)
- Zavodnje 69, Slivnikova hiša (o. Velenje)
- Šentjur, Ulica skladateljev Ipavcev 27, Ipavčeva hiša (o. Šentjur)
- Hrastje ob Bistrici 22, Naratova hiša (o. Šmarje)
- Podsreda 74, Levstikov mlin (o. Šmarje)

6. Soglasja, mnenja

Med delovne obveznosti je spadala tudi obravnava približno 60 stavb, ki imajo značaj KD ali stojijo v spomeniško zavarovanih območjih. Najštevilnejše so bile zahteve lastnikov po adaptacijah te stavbne dediščine v sodobna bivališča. Rezultati teh prizadevanj so polovični, saj so prizadevanja spomeniške službe eno, odnos lastnikov do prenavljanja stavb pa drugo poglavje. V zvezi s tem bi bila po mojem mnenju potrebna poštena in celovita analiza uspešnosti in prizadevanj spomeniške stroke na tem področju in to na vsem slovenskem ozemlju. Vsekakor pa bo potrebna večja popularizacija tega dela kulturne dediščine v javnosti in predstavitev vrednot in prednosti, ki jih ima lastnik kulturnega spomenika v tržno naravnani družbi.

7. Razno

Med letom sem se udeleževal srečanj etnologov-konservatorjev, ki delujejo v okviru Slovenskega etnološkega društva in Slovenskega konservatorskega društva ter vrste drugih strokovnih posvetov v Sloveniji. Na željo krajevnih skupnosti in turističnih društev sem pripravil več predavanj na temo ohranjanje in vrednotenje naše kulturne dediščine.

Vito Hazler